Татарстан Республикасы
Балык Бистәсе муниципаль район Советы

КАРАР № XXXII-5

Балык Бистәсе штп. 2023 елның 27 январе

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Балыклы Чүкәй авыл җирлеге шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативларын раслау турында

Җирлекнең җирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсен һәм җирлек халкы өчен шундый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсен җыелма исәпләү күрсәткечләрен билгеләү максатларында, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 8 маддәсендәге 1 өлешенең 2 пункты һәм 29.4 маддәсе, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Уставы, “Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативларын әзерләү, раслау тәртибе турында Нигезләмәне раслау һәм аларга үзгәрешләр кертү хакында» 2017 елның 21 ноябрендәге XXIII-2 номерлы Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль район Советы карары нигезендә Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль район Советы КАРАР БИРӘ:

1. Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Балыклы Чүкәй авыл җирлеге шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативларын расларга (кушымта итеп бирелә).

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының http://ribnaya-sloboda.tatarstan.ru. веб-адресы буенча Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында һәм http://pravo.tatarstan.ru. веб-адресы буенча Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге “Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталы”нда урнаштырырга.

3. Карарның үтәлешенә контрольлек итүне үземнең җаваплылыкта калдырам.

Татарстан Республикасы
Балык Бистәсе муниципаль район
Башлыгы Р.Р. Ислямов

Татарстан Республикасы
Балык Бистәсе муниципаль район
Советының 2023 елның 27 январенең
XXXII-5 номерлы карары белән
расланды

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Балыклы Чүкәй авыл җирлеге шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативлары

2023 ел

Эчтәлек

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР 4
2. ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН КУЛЛАНУ КАГЫЙДӘЛӘРЕ ҺӘМ ӨЛКӘСЕ.........6
3. БАЛЫКЛЫ ЧҮКӘЙ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНЕҢ КЫСКАЧА СЫЙФАТЛАМАСЫ...7
4. ТӨП ӨЛЕШ. Җирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән хисап күрсәткечләре, авыл җирлеге халкы өчен шундый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе күрсәткечләре, норматив ихтыяҗ һәм әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр..........................8
4.1. Мәдәният һәм ялны оештыру өлкәсендә җирле әһәмияттәге авыл җирлеге объектлары 9
4.2. Физик культура һәм гаммәви спорт өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары...10
4.3. Сәламәтлек саклау өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары...10
4.4. Авыл җирлегенең сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм халыкны тукландыру өлкәсендәге җирле әһәмияттәге объектлары...11
4.5. Мәгълүмат һәм элемтә өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары...12
4.6. Идарә учреждениеләре өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары...15
4.7. Ритуал хезмәт күрсәтү объектлары өлкәсендә җирле әһәмияттәге авыл җирлеге объектлары...15
4.8. Җәмәгать тәртибен саклау өлкәсендә җирле әһәмияттәге авыл җирлеге объектлары...17
4.9. Көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерү һәм эшкәртү өлкәсендә җирле әһәмияттәге авыл җирлеге объектлары, әлеге объектларны урнаштыруга тәкъдимнәр...17
4.10. Авыл җирлегенең муниципаль район чикләрендәге һәм авыл җирлекләренең торак пунктлары чикләреннән тыш транспорт хезмәте күрсәтү һәм җирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге җирле әһәмияттәге объектлары. 19
4.11. Территорияләрне төзекләндерү һәм яшелләндерү өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары...20
4.12. Авыл җирлеге халкын электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итү өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары..21
4.12.1. Авыл җирлегенең электр белән тәэмин итү объектларына халыкның норматив ихтыяҗларын билгеләүгә тәкъдимнәр..21
4.12.2. Авыл җирлегенең җылылык белән тәэмин итү объектларына халыкның норматив ихтыяҗларын билгеләүгә тәкъдимнәр..23
4.12.3. Авыл җирлегенең газ белән тәэмин итү объектларына халыкның норматив ихтыяҗын билгеләүгә тәкъдимнәр...24
4.12.4. Су белән тәэмин итү объектларына авыл җирлеге халкының норматив ихтыяҗларын билгеләүгә тәкъдимнәр...25
4.12.5. Субүлү объектларына авыл җирлеге халкының норматив ихтыяҗларын билгеләүгә тәкъдимнәр...26
5. ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН НИГЕЗЛӘҮ БУЕНЧА МАТЕРИАЛЛАР.............28

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Балыклы Чүкәй авыл җирлеге шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативлары (алга таба – нормативлар) Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнары һәм Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының норматив-хокукый актлары нигезендә эшләнде.

Әлеге нормативлар белән җайга салынмаган мәсьәләләр “Техник җайга салу турында” 27.12.2002 ел, № 184-ФЗ Федераль закон таләпләре нигезендә Россия Федерациясе территориясендә гамәлдә булган законнар һәм норматив - техник документлар белән җайга салына.

Әлеге нормативлар, оештыру-хокукый рәвешенә карамастан, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Балыклы Чүкәй авыл җирлеге территориясендә эшчәнлек алып баручы шәһәр төзелеше эшчәнлегенең барлык субъектлары өчен дә мәҗбүри.

Шәһәр төзелеше проектлауның җирле нормативларын раслау, аларга үзгәрешләр кертү федераль законнар, Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Балыклы Чүкәй авыл җирлеге җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Әлеге нормативлар авыл җирлеге халкының җирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең хисап күрсәткечләре җыелмасын; мондый объектларның авыл җирлеге халкы өчен мөмкин булган максималь дәрәҗәдә рөхсәт ителгән күрсәткечләрен билгели.

Авыл җирлеге халкының минималь мөмкин булган тәэмин ителеш дәрәҗәсенең хисап күрсәткечләре һәм мондый объектларның авыл җирлеге халкы өчен максималь рөхсәт ителә торган территория дәрәҗәсенең хисап күрсәткечләре билгеләнә торган җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларына түбәндәге өлкәләргә карый торган объектлар керә:

– халыкны электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, субүлү;

_торак пунктлар чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, җирлекнең җирле әһәмияттәге транспорт объектлары;

_социаль яклауга мохтаҗ гражданнарның хокукларын тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла торган торак төзелеше;

– мәдәният, гаммәви ял итү, ял итү;

– мәгълүмат һәм элемтә;

– физик культура һәм гаммәви спорт;

– көнкүреш калдыкларын җыю (туплау) һәм чыгару, төзекләндерү һәм яшелләндерү;

– ритуаль хезмәтләр күрсәтү;

– социаль тәэмин итү һәм социаль яклау.

Нормативлар түбәндәге өлешләрне үз эченә ала:

– төп өлеш (авыл җирлеге халкының җирле әһәмияттәге авыл җирлекләре объектлары белән тәэмин ителешенең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең

хисап күрсәткечләре; мондый объектларның авыл җирлеге халкы өчен максималь мөмкин булган территориаль файдалану дәрәҗәсенең хисап күрсәткечләре);

– нормативларның төп өлешендә булган хисап күрсәткечләрен нигезләү материаллары;

– нормативларның төп өлешендә булган хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе;

– җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларында авыл җирлеге халкының норматив ихтыяҗларын билгеләүгә, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга тәкъдимнәр;

– авыл җирлегенә кыскача сыйфатлама.

2. ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН КУЛЛАНУ КАГЫЙДӘЛӘРЕ ҺӘМ ӨЛКӘСЕ

- Әлеге нормативларда билгеләнә торган хисап күрсәткечләре Балыклы Чүкәй авыл җирлеген территориаль планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, раслаганда һәм тормышка ашырганда, Балыклы Чүкәй авыл җирлеге территорияләренә карата башкарыла торган территорияне планлаштыру документларын эшләгәндә кулланыла.
- Шәһәр төзелешен проектлау нормативлары дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары, шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнарның үтәлешенә контроль һәм күзәтчелек органнары карарларын кабул итү өчен файдаланыла.
- Җирлекнең җирле әһәмияттәге объектлары исемлеге, авыл җирлеге халкының минималь дәрәҗәдә тәэмин ителешенең хисап күрсәткечләре һәм әлеге нормативларның төп өлешендә китерелгән авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә булу хисап күрсәткечләре үтәлү өчен мәҗбүри.
- Гамәлдәге норматив документларны, шул исәптән әлеге нормативларда сылтама бирелгән документларны гамәлдән чыгарылганнар урынына кертелә торган нормаларга таянырга кирәк.

3. БАЛЫКЛЫ ЧҮКӘЙ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНЕҢ КЫСКАЧА СЫЙФАТЛАМАСЫ

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының Балыклы Чүкәй авыл җирлегенә кыскача сыйфатлама, шулай ук халыкның саны, тыгызлыгы һәм социаль-демографик составы турында мәгълүматлар, җирлекнең башка характерлы үзенчәлекләре 1 нче таблицада китерелгән.

Таблица 1

№ п/п	Күрсәткечнең аталышы	Сыйфатлама
1	Авыл җирлеге территориясенең муниципаль район һәм Татарстан Республикасы структурасында урнашуы	Балыклы Чүкәй авыл җирлеге Балык Бистәсе муниципаль районының үзәк өлешендә, Татарстан Республикасының үзәк өлешендә урнашкан.
2	Авыл җирлеге чикләрендә территориянең гомуми мәйданы, гектар	8454
3	Авыл җирлеге составына керүче торак пунктлар исемлеге	Балыклы Чүкәй авылы, Иске Арыш авылы, Керәшен Казысы авылы
4	Халык саны, барлыгы	524
4.1	Балалар яшендәгеләр	35
4.2	Хезмәткә яраклы яшьтәге	292
4.3	Хезмәткә яраклы яшьтән өлкәнрәк	197
5	Халык тыгызлыгы 01.01.2022 елга, кеше/кв. км га	6
6	Торак фонды, кв.м.	18600
7	Халыкның торак белән тәэмин ителеш дәрәҗәсе, кв. м/кеше.	35,5
8	Авыл җирлеге территориясендә табигать-климат шартлары	
8.1	Район климаты (төзелеш өчен климатик районлаштыру картасы нигезендә)	IB
8.2	Сейсмик хәвефлек дәрәҗәсе (баллар)	6 - 7
8.3	Табигать-климат шартларын гомуми бәяләү	уңай

4. ТӨП ӨЛЕШ. Җирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән хисап күрсәткечләре, авыл җирлеге халкы өчен шундый объектларның территориаль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе күрсәткечләре, НОРМАТИВ ИХТЫЯҖ ҺӘМ ӘЛЕГЕ ОБЪЕКТЛАРНЫ УРНАШТЫРУ БУЕНЧА ТӘКЪДИМНӘР

Таблица 2

Социаль яклауга һәм ярдәмгә мохтаҗ гражданнарның торак хокукларын тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла торган авыл җирлекләре территориясендә торак төзелеше өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның аталышы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеше дәрәҗәсе (кв. м/кеше)		Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе
		2022 ел	2030 ел	
1	Авыл торак пунктларында торак урыннары	23,1	30,5	Билгеләнми

Искәрмә:

Перспективага хисап күрсәткечләре 2025, 2030 елларда ирешелгән гомуми торак мәйданы белән тәэмин ителешнең минималь дәрәҗәсен исәпкә алып көйләнә.

Торак төзелеше күләмнәренең һәм торак төзелеше төрләренең хисап күрсәткечләре социаль-демографик вәзгыятьне һәм халыкның керемнәр дәрәҗәсен исәпкә алып башкарылырга тиеш.

Торак төзелеше характеры буенча 3 нче таблицада китерелгән төзелеш төрләре аерылып тора.

Таблица 3

Торак төзелешенең сыйфатламалары

№ п/п	Торак төзелешнең тибы	Төзелешенең сыйфатламасы
1	Аз катлы торак төзелеше	3 катка кадәр биеклектәге индивидуаль утар төзелеше; 3 катка кадәр биеклектәге блокланган торак йортлар төзелеше; 4 катка кадәр биеклектәге күпфатирлы торак йортлар төзелеше
2	Уртача катлы торак төзелеше	5-8 катлы күпфатирлы торак йортлар төзелеше
3	Күпкатлы торак төзелеше	9 катлы һәм аннан югарырак биеклектәге күпфатирлы торак йортлар төзелеше

Торак төзелеше төрләрен билгеләү, аларны оештыру таләпләрен билгеләү җирдән файдалану һәм авыл җирлеге төзелеше кагыйдәләре белән гамәлгә ашырыла.

Торак пунктлардагы торак төзелешенең норматив параметрлары СНиП 2.07.01-89 актуальләштерелгән редакциясе 7 СП 42.13330.2016 таләпләре нигезендә билгеләнә*. “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү”

4.1. Мәдәният һәм ялны оештыру өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары

Мәдәният, гаммәви ял итү, ял итү объектларын урнаштыруга таләпләр һәм аларның параметрлары СП 42.13330.2016 актуальләштерелгән СНиП 2.07.01-89 * “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү” (кушымта Д).

Балыклы Чүкәй авыл җирлеге халкының мәдәният һәм ял объектлары белән тәэмин ителеше, авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль мөмкинлеге дәрәҗәсе күрсәткечләрен 4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 4

Мәдәният һәм халыкның ялын оештыру өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнгән хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның аталышы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин итү дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе (метр)
1	Халык саны түбәндәгечә булган авыл торак пунктлары өчен клуб учреждениеләре:		
	0,2 дән 1 мең кешегә кадәр	0,2 дән 1 мең кешегә кадәр	0,2 дән 1 мең кешегә кадәр 1 дән 2 гә кадәр 2 дән 5 меңгә кадәр
	1 дән 2 гә кадәр	1 дән 2 гә кадәр	
	2 дән 5 меңгә кадәр	2 дән 5 меңгә кадәр	
2	Авыл җирлекләре һәм аларның төркемнәре өчен хезмәт күрсәтү зонасында (30 минутлык мөмкинлектән чыгып) авыл массакүләм китапханәләре, халык саны түбәндәгечә:		
	1 дән 2 гә кадәр	1 дән 2 гә кадәр	1 дән 2 гә кадәр 2 дән 5 меңгә кадәр 5 тән 10 меңгә кадәр
	2 дән 5 меңгә кадәр	2 дән 5 меңгә кадәр	
	5 тән 10 меңгә кадәр	5 тән 10 меңгә кадәр	
3	Ял вакытын оештыру һәм һәвәскәр эшчәнлек өчен биналар	Ял вакытын оештыру һәм һәвәскәр эшчәнлек өчен биналар	Ял вакытын оештыру һәм һәвәскәр эшчәнлек өчен биналар

Искәрмә.

1. Зур торак пунктлар өчен кечерәк хисап күрсәткечен алырга кирәк.
2. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы карары нигезендә халыкны клуб учреждениеләре һәм китапханәләр хезмәтләре белән тәэмин итүнең социаль гарантияләре дәрәҗәсе 2024 елга кадәр гамәлдәге тәэмин ителеш дәрәҗәсендә кабул ителә.

4 нче таблицада күрсәтелмәгән мәдәният һәм ял итү объектлары өчен күрсәткечләрне проектлауга йөкләмә нигезендә кабул итәргә кирәк.

Мәдәният объектларының санын, составын һәм авыл торак пунктларында проектлана торган ял вакытын билгеләгәндә өстәмә рәвештә транспорт белән 30 минутлык барып җитү зонасында урнашкан башка торак пунктлардан килүче халыкны да исәпкә алырга кирәк.

Мәдәният объектлары һәм халыкның ялын оештыру өчен җир кишәрлекләренең күләме проектлауга бирелгән бирем нигезендә билгеләнә.

4.2. Физик культура һәм гаммәви спорт өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары.

Балыклы Чүкәй авыл җирлегенең физик культура һәм гаммәви спорт объектлары белән тәэмин ителеш дәрәҗәсенең, авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан файдалану дәрәҗәсенең тәкъдим ителә торган күрсәткечләрен 5 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Күрсәтелгән хисап күрсәткечләрен 5 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк

Таблица 5

Физик культура һәм гаммәви спорт өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның аталышы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин итү дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе
1	Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт заллары	80 кв. м идән мәйданы 1000 кешегә	Транспорт белән барып җитү өчен 60 минут
2	Спорт мәйданчыгы (уен спорт мәйданчыгын һәм (яисә) урам тренажерларын, турникларны үз эченә алган яссы спорт корылмасы) *	1 объект халык санына бәйсез рәвештә	Транспорт белән барып җитү өчен 60 минут

Искәрмә:
300 дән кимрәк кеше яшәгән торак пунктлар өчен норма юк.

Әлеге объектларны урнаштыру башка шундый ук объектларның якынлыгын исәпкә алып, транспорт элемтәләрен оештыруны, урамнар, юллар һәм җәяүлеләр юллары челтәрләре белән үзара бәйләнештә булуны күздә тотарга кирәк.

Физик культура һәм гаммәви спорт объектларын белем бирү мәктәпләре һәм башка уку йортлары, ял һәм мәдәният учреждениеләре спорт объектлары белән берлектә территорияне кыскарту рөхсәт ителә.

Физкультура-спорт корылмалары өчен җир кишәрлеге мәйданын проектлау йөкләмәсе буенча кабул итәргә кирәк.

4.3. Сәламәтлек саклау өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары.

Балыклы Чүкәй авыл җирлегендә халыкның сәламәтлек саклау объектлары белән тәэмин ителеш дәрәҗәсенең тәкъдим ителә торган күрсәткечләрен, мондый объектларның халык өчен территориаль уңайлылыгы дәрәҗәсен 6 нчы таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 6

Сәламәтлек саклау өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның аталышы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин итү дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе
1	Даруханәләр	Гомуми мәйдан 14 кв. метр 1 мең кешегә	җәяүлеләр өчен 30 минут

Сәламәтлек саклау объектларын урнаштыруга һәм аларның параметрларына карата таләпләр СП 42.13330.2016 СНиП актуаль редакциясе 2.07.01-89*. «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (Д кушымтасы) һәм башка норматив документлар белән билгеләнә.

Даруханәләр өчен җир мәйданы 0,2 га булырга тиеш, яисә алар эчтә урнаштырылган булырга мөмкин.

4.4. Авыл җирлегенең сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм халыкны тукландыру өлкәсендәге җирле әһәмияттәге объектлары.

Балыклы Чүкәй авыл җирлеге халкының сәүдә, көнкүреш һәм җәмәгать туклануы объектлары белән тәэмин ителеше, халык өчен мондый объектларның территориаль һәркем өчен мөмкинлелек дәрәҗәсе күрсәткечләрен 7 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 7

Сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм җәмәгать туклануы өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнгән хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның аталышы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин итү дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе
1	Кибетләр, шул исәптән:	300 кв. м сәүдә мәйданы 1000 кешегә	2000 м
	азык-төлек товарлары	100 кв. м сәүдә мәйданы 1000 кешегә	
	азык-төлек булмаган товарлар	200 кв. м сәүдә мәйданы 1000 кешегә	
2	Көнкүрешкә хезмәт күрсәтү предприятиеләре	7 эш урыны 1000 кешегә	2000 м
	халыкка турыдан-туры хезмәт күрсәтү өчен	4 эш урыны 1000 кешегә	
	предприятиеләргә хезмәт күрсәтү өчен	3 эш урыны 1000 кешегә	
3	Мунчалар*	7 урын 1000 кешегә	билгеләнми

Искәрмә:

Төзекләндерелгән торак фонды белән тәэмин ителгән җирлекләрдә мунчаларның һәм мунча-савыктыру комплексларының сыйдырышлылыгын исәпләү нормалары 1 мең кешегә 3 урынга кадәр киметү рөхсәт ителә.

Авыл торак пунктлары яки аларның төркемнәре өчен сәүдә һәм халыкка көнкүреш хезмәте күрсәтү учреждениеләрен һәр җирлектә яшәүчеләрне беренче кирәкле хезмәтләр белән тәэмин итү исәбеннән җәяүлеләр өчен 30 минуттан да артык булмаган вакытта барып җитү мөмкинлегеннән чыгып урнаштырырга кирәк. Хезмәт күрсәтү дәрәҗәсе югарырак булган объектлар белән тәэмин итүне авыл җирлекләре төркеменә кабул итәргә кирәк.

Шәһәр торак пунктлары һәм авыл җирлекләре өчен сәүдә предприятиеләренең җир кишәрлекләре күләмен сәүдә мәйданының кв метрына бәйле рәвештә кабул итәргә кирәк:

- 250 кв.м. га кадәр – 100 кв.м. сәүдә итү мәйданына 0,08 га ;
- 250 дән 650 кв.м. га кадәр –100 кв.м. сәүдә итү мәйданына 0,08 – 0,06 га;
- 650 дән 1500 кв.м. га кадәр – 100 кв.м. сәүдә итү мәйданына 0,06 – 0,04 га;
- 1500 дән 3500 кв.м. га кадәр – 100 кв.м. сәүдә итү мәйданына 0,04 – 0,02 га;
- 3500 кв.м. дан артык – 100 кв.м. сәүдә итү мәйданына 0,02 га.

  Предприятиеләрне (эшханәләрне) инженер системалары һәм коммуникацияләр белән автоном тәэмин иткән, шулай ук алар территориясендә ярдәмче биналар һәм корылмалар урнаштырган очракта, кишәрлек мәйданы 50 % ка кадәр арттырылырга мөмкин.

Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре өчен җир кишәрлекләре күләмен аларның куәтенә (эш урыннары санына) бәйле рәвештә кабул итәргә кирәк:

- 10 нан 50 эш урынына кадәр –10 эш урынына 0,1-0,2 га ;
- 50 дән 150 эш урынына кадәр – 10 эш урынына 0,05-0,08 га;
- 150 эш урыныннан артык – 10 эш урынына 0,03-0,04 га.

Мунча өчен җир кишәрлекләре күләме объектка 0,2-0,4 га исәбеннән кабул ителә.

4.5. Авыл җирлегенең мәгълүмат һәм элемтә өлкәсендәге җирле әһәмияттәге объектлары.

Халыкның мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектлары белән тәэмин ителешенең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең, мондый объектларның авыл җирлеге халкы өчен территориаль яктан файдалану дәрәҗәсенең хисап күрсәткечләрен 8 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 8

Элемтә объектлары өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның аталышы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин итү дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе
1	Почта элемтәсе бүлеге	0,5-6 мең кешегә 1 элемтә бүлекчәсе	500 метров
2	АТС (1000 кешегә 600 номер исәбеннән)	10 - 40 мең номерга объект	Билгеләнми
3	Концентратор	1,0 - 5,0 номерга объект	Билгеләнми
4	Кабельле телевидение техник үзәге	торак районга 1 объект	Билгеләнми

Элемтә бүлегенең җир кишәрлеге мәйданы торак пунктта яшәүчеләрнең санына карап исәпләнә:

500 дән 2000 кешегә кадәр – объектка 0,3-0,35 га;

_ 2000 нән 6000 кешегә кадәр – объектка 0,4-0,45 га.

Җир кишәрлекләре үлчәмнәре:

объектка автоматик телефон станциясе 0,25 га кабул ителә;

концентратор 40-100 кв. м;

объектка кабельле телевидение техник үзәге – 0,-0,5 га.

Яңа төзелешне гамәлгә ашырганда телекоммуникация системаларын, эфир цифрлы телевидениесен күмәк кабул итү системаларын урнаштыру һәм йорт эчендәге эчке коммуникацияләр буенча бер үк вакытта хезмәт күрсәтү өчен кимендә өч элемтә операторы тарафыннан кирәкле яшерен эчке коммуникацияләр буенча элемтә челтәрләрен салу күздә тотыла.

Яңа территорияләрне төзегәндә, гражданнар оборонасы сигналлары һәм гадәттән тыш хәлләр сигналлары буенча халыкка хәбәр итү системасының локаль челтәрләрен урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Предприятиеләрне (эшханәләрне) , элемтә биналарын һәм корылмаларын, радиотапшыруларны һәм телевидениене, янгын сүндерү һәм саклау сигнализациясен урнаштыру, инженерлык җиһазлары системаларын диспетчерлаштыру гамәлдәге норматив документлар таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш.

Элемтә предприятиеләре биналарын күрше предприятиеләргә яисә технологик процесслар булган, зарарлы, коррозияле-актив, начар исле матдәләр һәм тузан бүлеп чыгару чыганаклары булган объектлардан санитар-яклау зоналарыннан читкә таба өстенлекле исүче юнәлештәге җилләрдән саклана торган якта урнаштырырга кирәк.

Элемтә бүлекчәләре торак төзелеше зонасында урнашырга тиеш.

Шәһәр почтамтлары, шәһәр һәм район элемтә челтәрләре, матбугат агентлыклары биналарыннан балалар ясле-бакчасы, мәктәпләр, интернат мәктәпләр, дәвалау-профилактика учреждениеләре җир кишәрлекләре чикләренә кадәр ераклыклар ким дигәндә 50 м, ә торак һәм җәмәгать биналары диварларына кадәр - 25 метрдан да ким булмаска тиеш.

Җир кишәрлеге төзекләндерелергә, яшелләндерелергә һәм киртә белән әйләндереп алынырга тиеш.

Киртә (койманың) биеклеге, м:

1,2 - шәһәрара телефон станцияләренең, телеграф узелларының һәм шәһәр телефон станцияләре станцияләренең хуҗалык ишегаллары өчен;

1,6 - көчәйтү пунктлары мәйданчыклары, кабель участоклары, махсус

билгеләнештәге җиһазлар һәм мөлкәт булган базалар, махсус элемтә автомобильләре, шәһәрара элемтә һәм телевидение идарәләренең территориаль үзәкләренең хуҗалык ишегаллары, элемтә предприятиеләре, Россия магистраль элемтәләре һәм телевидениесенең техник узеллары, элемтә эксплуатацион-техник узеллары, тимер юл почтамтлары тимер юл яны почта ишек аллары, почтамтлар, район элемтә төеннәре, Роспечать предприятиеләре өчен.

Элемтә линияләрен “Элемтә линияләре өчен җирләр бүлеп бирү нормативлары” СН461-74 таләпләре нигезендә урнаштырырга кирәк.

Элемтә бүлегенең җир кишәрлеге мәйданы торак пунктта яшәүчеләрнең санына карап исәпләнә:

– 500 дән 2000 кешегә кадәр – объектка 0,3-0,35 га;
_ 2000 нән 6000 кешегә кадәр – объектка 0,4-0,45 га.

Җир кишәрлекләре үлчәмнәре:

- объектка автоматик телефон станциясе 0,25 га кабул ителә;
- концентратор 40-100 кв. м;
- объектка кабельле телевидение техник үзәге – 0,-0,5 га.

Яңа төзелешне гамәлгә ашырганда телекоммуникация системаларын, эфир цифрлы телевидениесен күмәк кабул итү системаларын урнаштыру һәм йорт эчендәге эчке коммуникацияләр буенча бер үк вакытта хезмәт күрсәтү өчен кимендә өч элемтә операторы тарафыннан кирәкле яшерен эчке коммуникацияләр буенча элемтә челтәрләрен салу күздә тотыла.

Яңа территорияләрне төзегәндә, гражданнар оборонасы сигналлары һәм гадәттән тыш хәлләр сигналлары буенча халыкка хәбәр итү системасының локаль челтәрләрен урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Предприятиеләрне, элемтә биналарын һәм корылмаларын, радиотапшыруларны һәм телевидениене, янгын сүндерү һәм саклау сигнализациясен урнаштыру, инженерлык җиһазлары системаларын диспетчерлаштыру гамәлдәге норматив документлар таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш.

Элемтә предприятиеләре биналарын күрше предприятиеләргә яисә технологик процесслар булган, зарарлы, коррозияле-актив, начар исле матдәләр һәм тузан бүлеп чыгару чыганаклары булган объектлардан санитар-яклау зоналарыннан читкә таба өстенлекле исүче юнәлештәге җилләрдән саклана торган якта урнаштырырга кирәк.

Элемтә бүлекчәләре торак төзелеше зонасында урнашырга тиеш.

Шәһәр почтамтлары, шәһәр һәм район элемтә челтәрләре, матбугат агентлыклары биналарыннан балалар ясле-бакчасы, мәктәпләр, интернат мәктәпләр, дәвалау-профилактика учреждениеләре җир кишәрлекләре чикләренә кадәр ераклыклар ким дигәндә 50 м, ә торак һәм җәмәгать биналары диварларына кадәр - 25 метрдан да ким булмаска тиеш.

Җир кишәрлеге төзекләндерелергә, яшелләндерелергә һәм киртә белән әйләндереп алынырга тиеш.

Киртә (койманың) биеклеге, м:

- 1,2 - шәһәрара телефон станцияләренең, телеграф узелларының һәм шәһәр телефон станцияләре станцияләренең хуҗалык ишегаллары өчен;
- 1,6 - көчәйтү пунктлары мәйданчыклары, кабель участоклары, махсус билгеләнештәге җиһазлар һәм мөлкәт булган базалар, махсус элемтә автомобильләре, шәһәрара элемтә һәм телевидение идарәләренең территориаль үзәкләренең хуҗалык ишегаллары, элемтә предприятиеләре, Россия магистраль элемтәләре һәм телевидениесенең техник узеллары, элемтә эксплуатацион-техник узеллары, тимер юл почтамтлары тимер юл яны почта ишек аллары, почтамтлар, район элемтә төеннәре, Роспечать предприятиеләре өчен.

Элемтә линияләрен "Элемтә линияләре өчен җирләр бүлеп бирү нормативлары" СН461-74 таләпләре нигезендә урнаштырырга кирәк.

4.6. Идарә итү учреждениеләре өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары.

Идарә учреждениеләре һәм кредит-финанс оешмалары тарафыннан халыкның мөмкин булган минималь тәэмин ителеш дәрәҗәсенең, мондый объектларның авыл җирлеге халкы өчен территориаль яктан файдалану дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре 9 нчы таблица нигезендә кабул ителергә тиеш.

Таблица 9

Идарә һәм финанс өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның аталышы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин итү дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе
1	Идарә итү оешмалары һәм учреждениеләре	Техник регламентлар нигезендә	Билгеләнми

Идарә учреждениеләре оешмалары өчен җир кишәрлекләре күләме бина 2-3 катлы булганда бер хезмәткәргә 60-44 кв. м. исәбеннән кабул ителә; бинаның катлар саны 3-5 булганда бер хезмәткәргә 44-18,5 кв.м. Зур мәйдан азрак катлы объектлар өчен кабул ителә.

4.7. Ритуаль хезмәт күрсәтү объектлары өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары.

Халыкның ритуаль хезмәтләр күрсәтү объектлары белән тәэмин ителешенең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең, мондый объектларның авыл җирлеге халкы өчен территориаль яктан файдалану дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен 10 нчы таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 10

Торак-коммуналь хуҗалык өлкәсендә җирле әһәмияттәге объектлар өчен билгеләнә торган хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның аталышы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин итү	Халык өчен территориаль

		дәрәҗәсе	мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе
1	Традицион (гореф-гадәтләр буенча) җирләү зиратлары *	1000 кешегә 0,28 га , әмма 40 га дан артык түгел	Билгеләнми

Искәрмә:
* Халык санын, халык санын перспективалы үстерүне һәм үлем-китем коэффициентын исәпкә алып билгеләнә..

Зиратларның җир кишәрлеге күләме халыкның тәэмин ителеш дәрәҗәсен исәпләп, әмма 40 гектардан да артык булмаган үлчәмнәрдә кабул ителә.

Торак-коммуналь хуҗалык предприятиеләреннән торак йортларның стеналарына, гомуми белем бирү мәктәпләренә, балалар бакчаларына һәм сәламәтлек саклау учреждениеләренә кадәр ераклык 11 нче таблицада күрсәтелгән.

Таблица 11

Зиратлардан торак йортларның диварларына, гомуми белем бирү мәктәпләренең, балалар бакчаларының һәм сәламәтлек саклау учреждениеләренең диварларына кадәр ераклыгы

Биналар (җир кишәрлекләре)	**Торак-коммуналь хуҗалык предприятиеләре биналарыннан (кишәрлекләре чикләреннән) ераклык, м**		
	Торак йортлар диварларына кадәр	**Гомуми белем бирү мәктәпләре, балалар мәктәпкәчә һәм сәламәтлек саклау учреждениеләре биналарына кадәр**	**Су алу корылмаларына кадәр**
Традицион җирләү зираты һәм крематорийлар (мәйданары 20 дән 40 га кадәр)	500	500	Ким дигәндә 1000 (санитар саклау су чыганагын һәм фильтрлау вакытын исәпләү буенча)
Традицион җирләү зираты һәм крематорийлар (мәйданары 10 нан 20 га кадәр)	300	300	
Традицион җирләү зираты һәм крематорийлар (мәйданары 10 га дан кимрәк)	100	100	-

Реконструкцияләнергә тиешле авыл торак пунктларында зиратлардан торак йортлар, балалар һәм дәвалау учреждениеләре биналарына кадәр ераклыкны җирле санитария органнары белән килештереп киметергә, Ләкин 100 м дан да ким кабул итмәскә.

Зиратлар җил гадәттә торак пунктларның торак төзелеше территориясеннән искән якта урнашырга тиеш.

Яңа җирләү урыннары булдыру, гамәлдәге җирләү урыннарын реконструкцияләү экологик һәм санитар-гигиена экспертизасы уңай бәяләмәсе булганда мөмкин.

Зират өчен бүлеп бирелгән кишәрлек түбәндәге таләпләрне канәгатьләндерергә тиеш: торак пункттан, ачык сулыклардан һәм су

агымнарыннан капма-каршы якка авышлыкта урнашырга тиеш; су басу зонасыннан читтә урнашырга; грунт суларының максималь торуы белән җир өстеннән кимендә 2,5 метр тирәнлектә булган грунт суларының торуы; 1,5 м тирәнлектә кипкән, күзәнәкле туфрак (комлы) һәм аннан түбәнрәк, 6 - 18% чикләрендә дымлы туфрак булу тиеш.

Зиратлар территориясендә юл челтәрен, су сиптерү суүткәргечен яки шахта коеларын, тышкы яктыртуны күздә тотарга кирәк.

Җирләү кишәрлекләренең үлчәмнәрен 12 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 12

Җирләү кишәрлекләренең үлчәмнәре

Бер урында бер дәрәҗәдә җирләүләр саны	Җирләү кишәрлекләренең үлчәмнәре	
	Киңлеге (иңе) , метрларда	Озынлыгы (буе) , метрларда
1	1,0	2,0
2	1,8	2,0
3	2,6	2,0
4	3,6/1,8	2,0/4,0
5	2,6	4,0
6	2,6	4,0

4.8. Җәмәгать тәртибен саклау өлкәсендә җирле әһәмияттәге авыл җирлеге объектлары

Халыкның җәмәгать тәртибен саклау объектлары белән тәэмин ителешенең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең, мондый объектларның авыл җирлеге халкы өчен территориаль яктан уңайлы булу дәрәҗәсенең хисап күрсәткечләрен 13 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 13

Авыл җирлеге территориясендә җәмәгать тәртибен саклау өлкәсендә җирле әһәмияттәге объектлар өчен билгеләнә торган хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның аталышы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин итү дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе
1	Хокук саклау терәк пункты	1 – 3 авыл җирлегенә 1 объект	билгеләнми

Полиция бүлеге авыл җирлекләре комплексына хезмәт күрсәтә ала.

Полиция участок пункты, кагыйдә буларак, административ участок үзәгендә урнашырга тиеш.

4.9. Көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерү һәм эшкәртү өлкәсендә җирле әһәмияттәге авыл җирлеге объектлары, әлеге объектларны урнаштыруга тәкъдимнәр

Көнкүреш калдыкларын туплау нормалары күрсәткечләрен СП 42.13330.2016 таләпләре нигезендә кабул итәргә кирәк СНиП 2.07.01-89* " Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү" 14 нче таблицада китерелгән.

Җыела торган көнкүреш калдыкларының исәпләнгән күләмен фактик мәгълүматлар буенча периодик рәвештә (һәр 5 ел саен) анықларга кирәк.

Таблица 14

Коммуналь калдыкларны туплау нормалары

Көнкүреш калдыкларының төрләре	**Көнкүреш калдыкларының 1 кешегә 1 елга туплану микъдары**	
	кг	**литр**
Каты:		
су, канализация, үзәк җылыту һәм газ белән җиһазландырылган торак биналардан;	190	900
башка торак биналардан	300	1100
Иҗтимагый биналарны исәпкә алып, каты көнкүреш калдыкларының гомуми микъдары	280	1400
Канализация булмаганда чокырлардан сыек	-	3000
Урам, мәйданнар, парклардан 1 кв. метрыннан себерелгән каты көнкүреш калдыклары	5	8

Искәрмә:

Эре габаритлы көнкүреш калдыкларын туплау нормаларын каты көнкүреш калдыкларының китерелгән күрсәткечләреннән 5 % күләмендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 15

Авыл җирлегенең каты коммуналь калдыкларны җыю, ташу (чыгару), эшкәртү өлкәсендә җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган хисап күрсәткечләре

№ п/п	**Объектның аталышы**	**Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин итү дәрәҗәсе**	**Халык өчен территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе**
1	Авыл җирлекләре территориясендә ККК җыю объектлары (калдыкларны туплау урыннары)	100%	100 метр

Торак пунктларның торак зоналарында автомобиль транспорты өчен керү юллары белән тәэмин ителгән каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен контейнер мәйданчыкларын урнаштыру күздә тотыла.

Тиешле күләмдә контейнер мәйданчыкларын билгеләү өчен, контейнерлардан файдаланучы халык саныннан, калдыкларны туплау нормаларыннан, калдыкларны саклау срокларыннан чыгып эш итәргә кирәк. Контейнерларның исәп-хисап күләме иң күп барлыкка килү чорында калдыкларның туплануына туры килергә тиеш.

Калдыклар җыелу нормалары «Каты коммуналь калдыклар җыелу нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 12.12.2016 ел, № 922 карары буенча кабул ителә (таблица 16).

Таблица 16

Калдыкларның туплану (җыелу) нормалары

Каты коммуналь калдыклар	
индивидуаль торак йортлар	1 кешегә 0,27 т/ел
күпфатирлы торак йортлар	1 кешегә 0,205т/ел
Эре габаритлы калдыклар	
индивидуаль торак йортлар	1 кешегә 0,079 т/ел
күпфатирлы торак йортлар	1 кешегә 0,071 т/ел

Санитария законнары таләпләрен үтәү максатларында, контейнерлар урнаштыру өчен мәйданчыклар торак йортлардан кимендә 20 метр ераклыкта урнакан булырга тиеш, әмма 100 метрдан артык түгел. Транспорт өчен уңайлы керү юллары булган каты коммуналь калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру. Контейнерлар урнаштыру өчен су үткәрми торган өслекле ачык мәйданчык проектлана. Мәйданчыкларның күләме кирәкле санда контейнерлар урнаштыруга исәпләнгән булырга тиеш, ләкин 5 тән дә артык түгел. Билгеләнә торган чүп-чар җыю җайланмалары (контейнерлар) санын билгеләү өчен аларны файдалана торган халык санынннан, каты коммуналь калдыкларны туплау нормативларыннан, калдыкларны саклау срокларыннан чыгып карарга кирәк. Чүп җыю җайланмаларының исәп-хисап күләме каты коммуналь калдыкларның иң күп җыелган чорда туплануына туры килергә тиеш.

Махсус техника (нәкъ менә транспорт һәм чүп ташучы машиналар) саны региональ оператор һәм территорияне санитар чистарту схемасы белән билгеләнә.

Кирәкле контейнерлар саны коммуналь калдыкларның тәүлеклек уртача туплануын, аларны чыгару чорын (тәүлек саен) һәм контейнерның сыйдырышлылыгын (1,1 м3) исәпкә алып исәпләнгән.

Контейнерларның 50% ын сортларга аеруга яраклы (икенчел чимал) калдыклары өчен файдаланырга киңәш ителә. Хәтәр каты көнкүреш калдыклары (яктырту җайланмалары, терекөмеш, батарея һәм аккумуляторлары (автомобильдән тыш) булган электр лампалары, куллану үзенчәлекләрен югалткан терекөмеш градусниклары) кызгылт сары төстәге махсус контейнерларга тупланырга тиеш.

Контейнер мәйданчыкларын урнаштыру урыннары, торак территорияләрдә ККК җыю, вакытлыча саклау буенча тәкъдимнәрне исәпкә алып, территорияне санитар чистарту схемасы белән аныклана.

4.10. Авыл җирлегенең муниципаль район чикләрендәге һәм авыл җирлекләренең торак пунктлары чикләреннән тыш транспорт хезмәте күрсәтү һәм җирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге җирле әһәмияттәге объектлары.

Барлык торак пунктларга да килү-китү каты өслекле автомобиль юллары белән тәэмин ителергә тиеш. Торак пунктларда автомобиль транспорты белән килү юллары барлык биналарга һәм корылмаларга тәэмин ителергә тиеш.

Халыкның индивидуаль җиңел автомобильләр белән тәэмин ителешенең мөмкин булган минималь дәрәҗәсе күрсәткече 1000 кешегә 314,5 җиңел автомобиль кабул ителә.

Авыл җирлеге халкы өчен җәмәгать пассажир транспорты тукталыш пунктларының территориаль яктан файдалану мөмкинлегенең максималь дәрәҗәдә мөмкин булган күрсәткечен 17 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 17

Авыл җирлеге территориясендә транспорт хезмәте күрсәтү өлкәсендә җирле әһәмияттәге объектлар өчен билгеләнә торган хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның аталышы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин итү дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе
1	Тукталыш пункты	халык санына карамастан һәр авыл торак пункты өчен 1	30 минут җәяүлеләр өчен мөмкинлек

Җәмәгать пассажир транспортының якындагы тукталышына кадәр җәяүлеләр юлларының ераклыгын 500 метрдан артык кабул итәргә ярамый.

Торак зоналары территорияләрендә, халыкка мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү учреждениеләре, сәүдә һәм ял предприятиеләре, спорт биналары һәм корылмалары, хезмәт урыннары янындагы автостоянкаларны проектлаганда инвалидлар транспорты өчен 10% ка кадәр (әмма бердән дә ким булмаган урын) урын бүлеп бирергә кирәк.

4.11. Территорияләрне төзекләндерү һәм яшелләндерү өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары.

Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең хисап күрсәткечләрен 18 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 18

Халыкның гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең хисап күрсәткечләре

Объектның аталышы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин итү дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекнең максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр	12	билгеләнми

Примечание.
Искәрмә.

Урман тирәли урнашкан торак пунктлар өчен зур елгалар һәм сулыкларның яр буе зоналарында, гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләрнең мәйданын 20% ка киметергә рөхсәт ителә. Яшелләндерелгән территориянең аерым участокларына ял итү, балалар уеннары өчен мәйданчыклар, җәяүлеләр өчен юллар кертелә, әгәр алар кишәрлекнең гомуми мәйданының 30% тан артмаса.

Торак пунктта яшел үсентеләр планлаштыру структурасын һәм җирле шартларны исәпкә алып бердәм система рәвешендә каралырга тиеш. Торак пунктның яңа территорияләрен проектлаганда һәм реконструкцияләгәндә булган яшел үсентеләрне максималь рәвештә саклау һәм куллануны күздә тотарга кирәк.

Гомуми файдаланудагы яшелләндерү объектларының мәйданнарын түбәндәге күләмдә кабул итәргә кирәк: Парклар – 10 гектардан ким түгел; бакчалар – 3 гектардан ким түгел; скверлар – 0,5 га дан.

Торак пунктлар территориясендә төзекләндерү һәм яшелләндерү объектларын урнаштыру принципларын, объектлар параметрларын «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» СП 42.13330.2016 нигезендә кабул итәргә кирәк.

4.12. Авыл җирлеге халкын электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итү өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары.

4.12.1 Авыл җирлегенең электр белән тәэмин итү объектларында халыкның норматив ихтыяҗын билгеләүгә тәкъдимнәр.

Электр энергиясен кулланучыларны өзлексез һәм сыйфатлы электр энергиясе белән тәэмин итү авыл җирлеге территориясендә халыкның сәламәтлеген саклауга һәм халыкның тормыш сыйфатын яхшыртуга ярдәм итә.

Авыл җирлеген электр белән тәэмин итүне үстерүнең төп юнәлешләре түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

- тапшырулар, трансформация һәм куллану вакытында электр энергиясе югалтуларын киметү;
- сәнәгать кулланучыларын һәм халкын тәүлек буенча дифференциацияләнгән тарифларга күчерү юлы белән ярымпик һәм төнлә электр энергиясен куллану өчен икътисади яктан кызыклы шартлар тудыру.

«Электр челтәрләре өчен җирләрне 0,38 - 750 кВ көчәнешле итеп бүлеп бирү нормалары» 14278 тм-т1 ВСН нигезендә электр белән тәэмин итү өлкәсендә җирле әһәмияттәге объектлар өчен җир кишәрлекләренең рөхсәт ителә торган минималь күләменең исәп күрсәткечләре билгеләнгән (19 нчы таблица).

Таблица 19

Электр белән тәэмин итү өлкәсендә җирле әһәмияттәге объектлар өчен җир кишәрлекләренең минималь рөхсәт ителгән күләмнәренең хисап күрсәткечләре

Объектның төре	Җир кишәрлегенең үлчәме, кв. м
Югары көчәнешлеге 6 кВ дан 10 кВ га кадәр булган трансформатор подстанцияләре	150 дән артык түгел
20 кВ дан 35 кВ га кадәр көчәнешлелек белән төшерү подстанцияләре һәм күчерү пунктлары	5000 нән артык түгел
35 кВ дан 220 кВ га кадәр көчәнешлелек белән төшерү подстанцияләре	8500-10000

Искәрмәләр:

1. Таблицада китерелгән җирләрнең мәйданнары түбәндәгеләрне исәпкә ала: киртәләрне ремонтлау һәм якын килү өчен билгеләнгән киртә тирәли 1 метр киңлектәге полоса; идарә итүнең гомумподстанция пунктының, югары (һәм урта) көчәнешлелекне бүлү җайланмаларының, түбән көчәнешлелекне бүлү җайланмасының комплектлы (кагыйдә буларак, ябык) бүлү җайланмасының бер яисә ике трансформаторын подстанциягә урнаштыру;
2. Подстанцияләр мәйданы таблицасында мәгълүматлар түбәндәгеләрне күз алдында тота: һава линияләрен капма-каршы якка чыгару; ачык бүлү җайланмалары; трансформаторлар урнаштыру.
Түбәндәге очракларда таблицада күрсәткечләр түбәндәге коэффициентларга тапкырлана:

югары һәм урта көчәнешлелек линияләрен бер якка чыгарганда - 1,25;
югары һәм урта көчәнешлелекне бүлү җайланмаларында - 0,8;
трансформаторларның ябык җайланмасында - 1,1.

Электр белән тәэмин итү системаларын проектлауны «Торак һәм иҗтимагый биналарның электр җайланмаларын проектлау һәм монтажлау» СП31-110-2003, «ФСК ЕЭС» ААҖнең бүлүче электр челтәре комплексында техник сәясәт турында Нигезләмә таләпләре нигезендә билгеләнә торган электр чыганакларына электр йөкләнеше күрсәткечләре нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк (РАО «ЕЭС России» ААҖ һәм «ФСК ЕЭС» ААҖ күрсәтмәсенә кушымта 25.10.2006 №270р/293р).

Беренчел исәпләүләр өчен торак пунктлар территорияләренең чагыштырма исәп-хисап йөкләнеше күрсәткечләрен 20, 21 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 20

Торак пунктлар территорияләренең исәп-хисап коммуналь-көнкүреш электр йөкләнешенең күрсәткечләре

Йортлар/фатирлар өчен исәп-хисап коммуналь-көнкүреш электр йөкләнешенең эреләндерелгән күрсәткече:	**Тулаем торак пункт буенча**	**Шул исәптән**	
		үзәк	**төзелеш микрорайоннары/кварталлары**
- табигый газдагы плитәләр белән (кВт/кеше)	0,41	0,51	0,39
- стационар электр плитәләре белән (кВт/кеше)	0,50	0,62	0,49

Искәрмәләр:
1. Торак пункт үзәге төшенчәсе дигәндә төрле административ, мәдәни, уку учреждениеләре, сәүдә һәм җәмәгать туклануы предприятиеләре шактый күп җыелган территорияне аңларга кирәк.
2. Таблицада вак сәнәгать предприятиеләреннән йөкләнеш исәпкә алынмаган. Аларны исәпкә алу өчен түбәндәге коэффициентларны кулланырга кирәк:
-табигый газдагы плитәләре булган торак пунктлар өчен: 1,2 - 1,6;
-стационар электр плитәләре булган торак пунктлар өчен 1,1 - 1,5.
Торак пункт үзәге территориясенә зур әһәмият бирергә кирәк.
.

Таблица 21

Коммуналь-көнкүреш кулланучыларының электр энергиясе чыгымнары һәм электр йөкләнеше максимумын куллану сәгатьләренең еллык саны

Коммуналь-көнкүреш кулланучыларының электр энергиясе чыгымнарының һәм йортлар/фатирлар өчен электр йөкләнеше максимумының еллык санының уртача күрсәткечләре:	**Елына электр энергиясен чагыштырмача тоту, кВт.сәг/кеше**	**Электр йөкләнешенең максимумын куллануның еллык сәгатьләр саны**
- табигый газдагы плитәләр белән	2170	5300
- стационар электр плитәләре белән	2750	5500

Искәрмәләр:
1. Китерелгән күрсәткечләр электр куллануны торак һәм җәмәгать биналары, коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, транспорт хезмәте күрсәтү объектлары, тышкы яктырту белән күз алдында тота;
2. Китерелгән мәгълүматлар торак биналарда кондиционер, электр белән җылыту, куллануны исәпкә алмый;
3. Электр йөкләнеше максимумын куллану сәгатенең еллык саны 10(6) кв ЦП шиналарына китерелгән.

Авыл һәм җирлекләрне электр белән тәэмин итүне проектлаганда, проектлана торган территорияләр категориясе нигезендә анын ышанычлылыгын тәэмин итү таләпләрен исәпкә алырга кирәк.

Беренче категориягә лектроприемниклар керә, аларның электр белән тәэмин ителешен өзү кешеләр тормышы өчен куркыныч булырга мөмкин, шәһәр хуҗалыгының аеруча мөһим элементларының эшләвен бозу.

Икенче категориягә электроприемниклар керә, аларның электр белән тәэмин ителешен өзү халыкның шактый санының нормаль эшчәнлеген бозуга китерә.

Өченче категориягә калган беренче һәм икенче категорияне билгеләүгә туры килми торган барлык электроприемниклар да керә.

Махсус төркемгә электроприемниклар керә, аларның өзлексез эшләве кешеләрнең, шартлауларның, янгыннарның һәм кыйммәтле төп җиһазларның зарарлануын булдырмау максатыннан производствоны һәлакәтсез туктату өчен кирәк.

Электр энергиясен бүлү системасы киеренкелеген сайлау, перспективалы электр челтәрләре үсешен анализлауны исәпкә алып, Татарстан Республикасы бүлүче электр челтәре комплексы челтәрләрен перспективалы үстерү схемасы нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Торак пунктларның электр челтәрләрен киеренкелек энергия системасында исәп-хисап срогы һәм киеренкелек системасы чикләрендә аларның үсеш концепциясен исәпкә алып билгеләнә: 35 - 110 - 220 - 500 кВ. Электр белән тәэмин итү системасының киеренкелеге энергия трансформациясенең иң аз баскычларын исәпкә алып сайланырга тиеш.

Торак пунктлар территорияләрендә трансформатор подстанцияләрен һәм бүлү җайланмаларын проектлауны электр җайланмаларын урнаштыру кагыйдәләре һәм «Электр челтәре комплексында бердәм техник сәясәт турында»гы Нигезләмә таләпләре нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк («ФСК ЕЭС» ГАҖ Директорлар советы карары 09.04.2020 № 496 белән расланган)».

Трансформатор подстанцияләре, электр үткәргеч һава линияләрен торак төзелеше территориясендә урнашкан кабельләргә күчерү пунктлары ябык типтагы проектлаштырырга тәкъдим ителә.

4.12.2. Авыл җирлегенең җылылык белән тәэмин итү объектларына халыкның норматив ихтыяҗларын билгеләүгә тәкъдимнәр.

«Җылылык белән тәэмин итү турында» 2010 елның 27 июлендәге 190-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә җылылык белән тәэмин итү өлкәсендә мөнәсәбәтләрне оештыруның төп принциплары булып үзәкләштерелгән җылылык белән тәэмин итү системаларын үстерү һәм җылылык белән тәэмин итүнең һәм җылылык энергиясен куллануның ышанычлылыгын һәм энергетик нәтиҗәлелеген тәэмин итү тора.

Бер һәм ике катлы һәм индивидуаль торак йортларны, шулай ук секцияле торак йортларны һәр йортта яки фатирда урнаштырылган газ казаннарыннан җылытырга кирәк.

Иҗтимагый, мәдәни-көнкүреш һәм административ биналарны җылыту үзәкләштерелгән, тышкы җылылык челтәрләреннән яки автоном җылылык белән тәэмин итү чыганакларыннан.

Яңаларны проектлау һәм төзү, гамәлдәге җылылык белән тәэмин итү системаларын реконструкцияләү һәм үстерү авыл җирлеген җылылык белән тәэмин итүнең расланган схемасы нигезендә башкарылырга тиеш. Җылылык белән тәэмин итү системаларын проектлауны кулланучылар категорияләрен исәпкә алып, «Җылылык челтәрләре» СНиП 41-02-2003 (5 бүлек) таләпләренә туры китереп билгеләнә торган исәп-хисап җылылык йөкләнешләре күрсәткечләре нигезендә башкарырга кирәк, ГОСТ Р 54964-2012 «Тәңгәллекне бәяләү. Күчемсез милек объектларына экологик таләпләр» (кушымта А).

Торак пунктлар территорияләрендә үзәкләштерелгән җылылык белән тәэмин итү чыганакларын коммуналь-склад һәм җитештерү зоналарында, җылылык йөкләнеше үзәкләрендә урнаштырырга киңәш ителә.

Җылылык белән тәэмин итү чыганакларын, җылылык пунктларын урнаштыру акустик исәпләүләр белән нигезләнергә тиеш. Җылылык челтәрләрен сузу трассалары һәм ысуллары СНиП 41-02-2003 «Җылылык челтәрләре» (бүлек 9) таләпләре нигезендә һәм «Кагыйдәләр җыелмасы - 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (бүлек 9).

4.12.3. Авыл җирлегенең газ белән тәэмин итү объектларына халыкның норматив ихтыяҗын билгеләүгә тәкъдимнәр.

«Россия Федерациясендә газ белән тәэмин итү турында» 1999 елның 31 мартындагы 69-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә, газ белән тәэмин итү өлкәсендә дәүләт сәясәтенең төп принципларыннан берсе – тиешле федераль, төбәкара һәм төбәк газлаштыру программаларын формалаштыру һәм гамәлгә ашыру нигезендә Россия Федерациясе субъектлары территорияләрендә урнашкан торак-коммуналь хуҗалыкны, сәнәгать һәм башка оешмаларны газлаштыру дәрәҗәсен күтәрү.

Газ белән тәэмин итү системасын үстерүнең төп юнәлешләре газ белән тәэмин итүнең кайбер баш корылмаларын реконструкцияләү, газүткәргечләрнең яңа тармакларын төзү юлы белән газ белән тәэмин итү системасының куркынычсызлыгын һәм ышанычлылыгын арттыруны күздә тотарга тиеш.

Газ куллану юнәлешләре:

- сәнәгатьнең технологик ихтыяҗлары;
- халыкның хуҗалык-көнкүреш ихтыяҗлары;
- җылылык чыганаклары өчен энергия йөртүче.

Яңа системаларны проектлау һәм төзү, реконструкцияләү һәм үстерү 42-01-2002 «Газ бүлү һәм газ куллану челтәрләре иминлеге турында техник регламент»,

Татарстан Республикасының газ белән тәэмин итү һәм газлаштыру генераль схемасы нигезендә, торак-коммуналь хуҗалыкны, сәнәгать һәм башка оешмаларны газлаштыру республика программалары нигезендә, «Газ бүлү һәм газ куллану челтәрләре иминлеге турында» СНиП 42-01-2002 таләпләре буенча гамәлгә ашырылырга тиеш.

Татарстан Республикасының шәһәр төзелеше проектлауның республика нормативлары нигезендә (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 №1071 карары белән расланган), газ белән тәэмин итү объектларына рөхсәт ителгән минималь җир күләмнәренең исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнде (таблица 22).

Таблица 22

Газ белән тәэмин итү объектларына җир кишәрлекләренең рөхсәт ителгән минималь күләмнәренең исәп-хисап күрсәткечләре

ГБС нең җитештерүчәнлеге, куб. метр/сәг	Җир кишәрлегенең үлчәме, га
100 гә кадәр һәм аны кертеп	0,01
100 - 3000	0,07
3000 - 10000	0,11
10000 - 100000	0,13
100000 - 300000	0,38
300000 - 500000	0,65
500000 нән югары (артык)	1

Авыл торак пунктлары өчен газ куллануның бер кешегә елына 220 куб. м күләмендә эреләндерелгән күрсәткечен кабул итәргә кирәк.

Газ белән тәэмин итү һәм газ тутыру станцияләре торак пунктлардан читтә урнаштырылырга тиеш.

Газ тутыру пунктлары торак пунктның торак төзелеше территориясеннән читтә, җил гадәттә торак пункттан кире якка исә торган ягында булырга тиеш.

Газ тарату челтәрендәге газ басымын киметү һәм көйләү өчен газ көйләү (блок яки шкаф) пунктларын проектларга кирәк. Газ көйләү пунктын газ йогынтысы районы үзәгендә, районның йөкләнеш үзәгенә мөмкин кадәр якын итеп урнаштырырга кирәк.

Торак пунктларда аерым урнашкан газ көйләү пунктларын биналарга һәм корылмаларга кадәр билгеле бер ераклыкта урнаштырырга кирәк:

- газ көйләү пунктына кергәндәге газ басымы 0,6 МПага кадәр булганда – 10 метрда;
- газ көйләү пунктына кергәндәге газ басымы 0,6 – 1,2 МПа булганда – 15 метрда.

4.12.4. Су белән тәэмин итү объектларына авыл җирлеге халкының норматив ихтыяҗларын билгеләүгә тәкъдимнәр.

Торак пунктларны су белән тәэмин итү системаларын проектлау, шул исәптән су белән тәэмин итү чыганакларын сайлау, су җыю корылмаларын урнаштыруны 30.13330.2016 «Эчке суүткәргеч һәм биналарны канализацияләү» СНиП 2.04.01-85», СП 32.13330.2018 «СНиП 2.04.03-85 «Канализация. Тышкы

челтәрләр һәм корылмалар», СП 42.13330.2016 “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү», СанПиН 2.1.3684-21 «Шәһәр һәм авыл җирлекләре территорияләрен тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак урыннарына, җитештерү, иҗтимагый биналарны эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм үткәрүгә санитар-эпидемиологик таләпләр», СанПиН 1.2.3685-21 «Яшәү тирәлеге факторларының кеше өчен куркынычсызлыгын һәм (яисә) зарарсызлыгын тәэмин итүгә карата гигиена нормативлары һәм таләпләр», ГОСТ 2761-84 «Үзәкләштерелгән хуҗалык-эчәр сулары белән тәэмин итү чыганаклары. Гигиеник, техник таләпләр һәм сайлау кагыйдәләре» таләпләренә, шулай ук авыл җирлеген су белән тәэмин итүнең расланган схемасы нигезендә туры китереп башкарылырга тиеш.

Халыкның хуҗалык-эчә торган ихтыяҗлары өчен тәүлеккә уртача (бер елга) су куллануның чагыштырма күрсәткечен тәүлеккә 250 литр күләмендә кабул итәргә кирәк (эчке сүүткәргеч һәм канализация белән җиһазландырылган, ванна һәм җирле су җылыткычлары булган биналар өчен).

Су алу корылмаларының типларын һәм урнашу схемаларын территориянең геологик, гидрогеологик һәм санитария шартларыннан чыгып сайларга кирәк.

Су үткәрү челтәрләрен божра рәвешендә проектларга кирәк. Суүткәргечләрнең тупик (килеп терәлә торган)линия төрен куллану рөхсәт ителә:

- һәлакәтне бетерү вакытында су белән тәэмин итүдә өзеклекләр китереп чыгарганда җитештерү ихтыяҗларына су бирү өчен;
- торбалар диаметры 100 мм дан артмаган килеш хуҗалык-эчә торган ихтыяҗларга су бирү өчен;
- линия озынлыгы 200 метрдан артмаганда янгынга яки хуҗалык-янгынга каршы ихтыяҗларга су бирү өчен.

Биналарның һәм корылмаларның эчке су челтәрләре белән тышкы су челтәрләрен божралау рөхсәт ителми.

4.12.5. Ташландык (юынтык) суларны агызу (субүлү) объектларына халыкның норматив ихтыяҗын билгеләү буенча тәкъдимнәр.

Торак пунктларның канализация системаларын проектлаштыру СП 30.13330.2016 «СНиП 2.04.01-85» эчке суүткәргеч һәм биналар канализациясе, СП 32.13330.2018 «СНиП 2.04.03-85 «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар» таләпләре нигезендә, СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү», шулай ук авыл җирлеген су белән тәэмин итүнең расланган схемасы нигезендә башкарыла.

Көнкүреш юынтык суларын исәпләп чыгаручы чагыштырма уртача тәүлеклек су куллануга, территорияләрне сугаруга һәм яшел үсентеләрне исәпкә алмыйча, тигез кабул ителә.

Территориаль планлаштыру документларын эшләгәндә авыл торак пунктлары өчен тәүлеклек (бер ел эчендә) юынтык суларны агызуны 1 кешегә 150 л/тәүлек күләмендә кабул итү рөхсәт ителә.

Йорт яны җир кишщрлеклщре булган индивидуаль йортларда яшәүче авыл җирлеге халкы өчен, төзелешнең тыгызлыгы югары булмау, юынтык суларны чистартуның үзкыйммәте, рельефның катлаулылыгы аркасында, автоном ташландык суларны агызу системасын күздә тотарга кирәк.

Канализациянең автоном системасы агып төшүче суларны өйдән чыгарудан җыюны, аларны чистартыр өчен автоном корылмаларга илтүне, агып төшүче суларны муниципаль районда булган чистарту корылмаларына чыгаруны тәэмин итәргә тиеш. Чистарту корылмаларын йорт биләмәләре территориясендә яки берничә бина өчен аерым торучы чистарту корылмалары итеп билгеләргә тәкъдим ителә (кагыйдә буларак, социаль-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларына).

5. ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН НИГЕЗЛӘҮ БУЕНЧА МАТЕРИАЛЛАР

Нормативлар түбәндәге норматив хокукый актлар таләпләре нигезендә әзерләнде:

Федераль законнар:

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, 29.12.2004 № 190-ФЗ (02.07.2021 ред.).

"Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль законы (01.07.2021 ред.).

"Җирләү һәм мәет кую эше турында" 12.01.1996 елдагы 8-ФЗ номерлы Федераль закон.

Россия Федерациясенең башка норматив актлары:

Россия Мәгариф һәм фән министрлыгының «Методик рекомендацияләр турында» 2016 елның 4 маендагы АК-950/02 номерлы хаты Россия Федерациясе субъектлары территорияләрендә мәгариф объектларын оптималь урнаштыру критерийларын билгеләү өчен якынча кыйммәтләр» (08.08.2016 ред.).

РФ Сәламәтлек саклау министрлыгының «Ашыгыч ярдәм күрсәтү тәртибен, шул исәптән ашыгыч махсуслаштырылган медицина ярдәмен күрсәтү тәртибен раслау турында» 20.06.2013 № 388н боерыгы.

РФ Сәламәтлек саклау министрлыгының «Сәламәтлек саклау өлкәсендә халыкның ресурслар белән тәэмин ителеш нормативларын һәм нормаларын куллану турында методик тәкъдимнәрне раслау турында» 2018 елның 20 апрелендәге 182 номерлы боерыгы.

Россия Мәдәният министрлыгының «Россия Федерациясе субъектларына һәм җирле үзидарә органнарына мәдәният оешмаларын үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәте белән тәэмин итү буенча методик тәкъдимнәрне раслау турында» 02.08.2017 № Р-965 боерыгы.

Татарстан Республикасының норматив актлары:

Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары. ТР МКның 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән расланды (19.07.2021 ред.).

«2024 елга кадәр иҗтимагый инфраструктура, социаль хезмәтләр белән тәэмин ителеш социаль гарантияләре дәрәҗәсен билгеләү турында» 26.01.2009 ел, № 42 Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

«Балык Бистәсе муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 37-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

«Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (4.10.2021 ред.).

«Калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә, Татарстан Республикасының территориаль схемасын раслау турында» 2018 елның 13 мартындагы 149 номерлы ТР МК карары.

«Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыкларны туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы карары.

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының норматив актлары:

Балык Бистәсе муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү), ТР Балык Бистәсе МР Советы карары белән 06.09.2018 № XXXVIII-3 расланган.

Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы (кертелгән үзгәрешләр белән), Министрлар Кабинетының 27.03.2021 ел 172 нче карары белән расланган.

2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында 2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (2019 елның 25 декабренә үзгәрешләр белән) (Татарстан Республикасының 05.04.2019 N 31-ТРЗ, 25.12.2019 N 112-ТРЗ кануннары ред.).

2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш стратегиясе, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль район Советының 2016 елның 16 11 декабрендәге XIII-3 номерлы карары белән расланган.

Проектлау һәм төзелеш буенча кагыйдәләр җыелмасы:

СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү». СНиП актуаль редакциясе 2.07.01-89 *. Россия Төзелеш министрлыгы боерыгы белән 2016 елның 30 декабрендә 1034/пр расланган, 10.02.2017 ред.).

СП 35-106-2003 «Өлкән яшьтәге кешеләргә социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләрен исәпләү һәм урнаштыру».

СП 30.13330.2016 «СНиП 2.04.01-85* «Эчке сүүткәргеч һәм биналарны канализацияләү». СП 32.13330.2018 «СНиП 2.04.03-85 «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар».

СП 59.13330.2020 «СНиП 35-01-2001 халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәре өчен биналар һәм корылмаларга һәркемнең үтү (керү) мөмкинлеге».

СанПиН 2.1.3684-21 «Шәһәр һәм авыл җирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчә торган су һәм эчә торган су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракларга, торак урыннарга, җитештерү, җәмәгать биналарын эксплуатацияләүгә, эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм үткәрүгә санитар-эпидемиологик таләпләр».

СанПиН 1.2.3685-21 «Яшәү тирәлеге факторларының кеше өчен иминлеген һәм (яисә) зарарсызлыгын тәэмин итүгә карата гигиена нормативлары һәм таләпләре».

МДК 11-01.2002 «Россия Федерациясендә мәет җирләү һәм зиратларны карап тоту тәртибе турында тәкъдимнәр».

Башка документлар:

Янгын сагы объектларын проектлау нормалары.НПБ 101-95 (РФ ЭЭМ ГУГПС тарафыннан расланган, РФ ЭЭМ ГУГПС Боерыгы белән 30.12.1994 № 36 гамәлгә кертелгән).

Интернет- чыганаклар:

Территориаль планлаштыруның федераль дәүләт мәгълүмат системасы (ФГИС ТП) – https://fgistp.economy.gov.ru.

Дәүләт статистикасының федераль хезмәте – http://gks.ru.

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы администрациясенең рәсми сайты – https://ribnaya-sloboda.tatarstan.ru.

Нормативлар әзерләгәндә түбәндәгеләр исәпкә алынды:

-авыл җирлегенең административ-территориаль төзелеше;

-авыл җирлегенең социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы;

-табигый-климат шартлары;

-Балык Бистәсе муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш программасы;

-социаль-икътисадый үсеш фаразы;

-җирле үзидарә органнарының һәм кызыксынган затларның тәкъдимнәре.

Җирлекнең җирле әһәмияттәге объектлары исемлеге, алар өчен нормативларның төп өлешендә авыл җирлеге халкының тәэмин ителешенең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең хисап күрсәткечләре һәм авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан файдалану мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәҗәсенең хисап күрсәткечләре билгеләнгән, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 маддәсендәге 4 өлешендә күрсәтелгән таләпләре, шулай ук нормативлар проектын эшләүгә техник йөкләмә белән билгеләнгән.